

Brusel 9. června 2022
(OR. fr)

9923/22

SOC 367
EMPL 247

POZNÁMKA

Odesílatel:	Předsednictví
Příjemce:	Delegace
Předmět:	Sociální opatření v oblasti dočasné ochrany osob vysídlených z Ukrajiny – poznámka předsednictví

S ohledem na rozpravu, která se uskuteční během pracovního oběda v rámci zasedání Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (EPSCO) dne 16. června 2022, naleznou delegace v příloze poznámku předsednictví pro řízení rozpravy k výše uvedenému tématu.

**Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (zaměstnanost) –
sociální věci**

Lucemburk dne 16. června 2022

Sociální opatření v oblasti dočasné ochrany osob vysídlených z Ukrajiny

Evropská unie a její členské státy od začátku agrese Ruska vůči Ukrajině plně mobilizují své síly s cílem zajistit reakci odpovídající závažnosti situace. Evropská rada tak tuto agresi již 24. února 2022 se vší důrazností odsoudila a vyzvala k rychlé a konkrétní reakci¹.

Také Evropská unie zareagovala okamžitě přijetím opatření a sankcí vůči Rusku a členské státy daly najevo svou solidaritu, když přijaly více než 6 milionů osob prchajících před válkou, z nichž 90 % jsou ženy a děti. Více než 3,5 milionu osob bylo přijato v Polsku nebo prošlo přes jeho území. Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky odhaduje, že asi 2,1 milionu Ukrajinců se vrátila na Ukrajinu. Pohyb osob na hranicích se nyní stabilizoval² a od 10. května je registrováno více návratů na Ukrajinu než vstupů do EU. V současné době je zaznamenaný pohyb na hranicích srovnatelný s předchozími dvěma roky.

¹ Dokument 1/22.

² Podle Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky se odhaduje, že od 24. února 2022 se již více než 2,1 milionu Ukrajinců vrátila na Ukrajinu (<https://data.unhcr.org/fr/situations/ukraine>).

Přijaté iniciativy

Dne 3. března 2022 se Rada Evropské unie jednomyslně dohodla na aktivaci mechanismu dočasné ochrany stanoveného směrnicí z roku 2001 o dočasné ochraně v případě hromadného přílivu vysídlených osob³. Poskytnutí dočasné ochrany znamená udělení okamžité ochrany a práv, která zahrnují právo pobytu, přístup na trh práce, přístup k bydlení, sociální dávky a zdravotní péči, přístup ke vzdělání pro děti, právo na zastoupení prostřednictvím zákonného opatrovníka pro nezletilé osoby bez doprovodu a právo na prostředky na živobytí. Evropská komise v současné době připravuje praktické pokyny v podobě sdělení týkající se zapojení na trhu práce, odborného vzdělávání a přípravy a vzdělávání dospělých.

Ve snaze upřesnit tento nástroj a co nejvíce podpořit členské státy přijala Evropská komise dne 23. března sdělení týkající se operačních pokynů k poskytování dočasné ochrany⁴. Toto sdělení obsahuje pokyny ohledně oblasti působnosti směrnice, podmínek zacházení s dětmi, zejména s dětmi bez doprovodu, volného pohybu nebo registrace a poskytování informací. Zavádí také „Platformu solidarity“ za účelem koordinace operativní reakce mezi členskými státy a usnadnění mobilizace příslušných nástrojů EU.

³ Směrnice 2001/55/ES.

⁴ Dokument 7439/22.

Společnou prioritou členských států je pomoci ukrajinským uprchlíkům začlenit se do společnosti a zejména do pracovního procesu. EU proto uvolnila finanční prostředky⁵, usnadnila uznávání odborných kvalifikací⁶ a poskytla záruky na přístup k odbornému vzdělávání s cílem usnadnit integraci uprchlíků na trhu práce v závislosti na potřebách podniků v členském státě jejich usazení, jak je stanoveno ve směrnici o dočasné ochraně.

Od aktivace dočasné ochrany bylo zaregistrováno 2,8 milionu jejích příjemců.

Současně s aktivací tohoto nástroje Komise potvrdila svůj závazek vůči vysídleným obyvatelům Ukrajiny, když dne 8. března přijala sdělení o evropské solidaritě s uprchlíky a osobami prchajícími před válkou na Ukrajině⁷. Evropská unie pracuje rovněž na uvolnění několika fondů na řešení finančních potřeb Ukrajiny a přípravu její obnovy^{8 9}.

⁵ V souvislosti s „Akcí v rámci politiky soudržnosti na podporu uprchlíků v Evropě“ (iniciativa CARE) se změny stávajících nařízení projevily udělením větší flexibility členským státům umožňující rychlejší uvolnění finančních prostředků, které nebyly využity v rámci programového období 2014–2020, zejména Evropského sociálního fondu (ESF).

⁶ Například doporučení EU 2022/554 ze dne 5. dubna 2022 o uznávání kvalifikací osob prchajících před ruskou invazí na Ukrajině nebo sdělení Komise o přilákání kvalifikovaných a talentovaných pracovníků do EU (dokument ST 8556/22).

⁷ Dokument 7027/22.

⁸ Pozměněný návrh na změnu nařízení (EU) č. 1303/2013 a nařízení (EU) č. 223/2014, pokud jde o navýšení předběžného financování ze zdrojů REACT-EU.

⁹ Sdělení (COM (2022) 233 final) ze dne 18. května 2022 nazvané „Pomoc Ukrajině a její obnova“.

V návaznosti na tato opatření byl na mimořádném zasedání ministrů vnitra dne 28. března představen desetibodový plán pro užší evropskou koordinaci při přijímání osob prchajících ze zóny konfliktu, který představuje plán evropské pomoci.

Opatření zaměřená na přijímání a ochranu zranitelných osob

Hromadný příliv uprchlíků, většinou žen nebo žen s dětmi, znamená pro osoby prchající před konfliktem vysoké riziko, že se stanou obětí obchodování s lidmi, nezákonných adopcí nebo sexuálního vykořisťování či znásilnění. Ochrana nejzákladnějších sociálních práv se v této souvislosti stává povinností a současně výzvou pro všechny členské státy, které nesou odpovědnost za ochranu nejzranitelnějších osob, zejména dětí a nezletilých osob bez doprovodu, starších osob, osob se zdravotním postižením a romského obyvatelstva.

V rámci Evropské platformy solidarity byl proto přijat plán boje proti obchodování s lidmi. V tomto plánu jsou stanoveny rámcové pokyny na evropské úrovni i na úrovni členských států pro předcházení obchodování s lidmi a boj proti němu, ale také za účelem identifikace, podpory a ochrany osob, které jsou jeho obětí. Komise také dne 13. května tohoto roku oznámila vyčlenění 1,5 milionu eur na konkrétní projekt, jehož cílem je podpořit Populační fond OSN (UNFPA) při poskytování služeb v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví ženám a dívkám na Ukrajině.

Předcházet riziku zneužívání a násilí a bojovat proti němu, zejména pokud jde o zneužívání a násilí vůči ženám a dívkám, a zajistit obětem sexuálního násilí a znásilnění odpovídající lékařskou podporu v oblasti sexuálních a reprodukčních práv přesto zůstává pro členské státy značnou výzvou.

Evropská rada na posledním mimořádném zasedání dne 30. května potvrdila svou podporu Ukrajině a odhodlání přijímat uprchlíky a poskytovat jim bezpečí, mimo jiné prostřednictvím pomoci sousedním zemím¹⁰.

Pokud jde konkrétně o děti, Evropská komise již v březnu 2022 vyzvala členské státy, aby ve svých národních plánech provádění evropské záruky pro děti zohlednily zvláštní postavení ukrajinských dětských uprchlíků. Ve svých závěrech o strategii Evropské unie pro práva dítěte schválených dne 9. června 2022 klade Rada zvláštní důraz na konkrétní rizika a opatření týkající se dětí v mimořádných nebo krizových situacích.

Ukrajina mimo jiné vyzvala řadu členských států k podpisu memoranda o spolupráci v oblasti sociální ochrany dětí dočasně vysídlených v důsledku vojenských akcí a ozbrojených konfliktů. Členské státy koordinovaly své reakce jak na vnitrostátní úrovni, na základě rámcových pokynů vydaných Evropskou komisí, tak i doplňkově na úrovni Unie. Předmětem jednání je nyní návrh na přijetí politického postoje Rady, který by měl nabídnout přehled použitelných evropských a mezinárodních nástrojů schopných zajistit účinný rámec pro poskytnutí pomoci. Na základě tohoto dokumentu budou členské státy vyzvány zejména k tomu, aby posílily svou přeshraniční spolupráci v zájmu dětí a aby byly služby a péče, jež děti potřebují, poskytovány bezplatně.

V návaznosti na diskusi, jež se uskutečnila na předchozím zasedání Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele konaném dne 14. března, předsednictví navrhuje, aby byla uspořádána další výměna názorů o jednotlivých postupech, které byly zavedeny na vnitrostátní úrovni na ochranu sociálních práv uprchlíků z Ukrajiny a na podporu jejich plného začlenění do společnosti.

¹⁰ Dokument 21/22.

Z toho důvodu se ministři vyzývají, aby odpověděli na tyto otázky:

- Jaké konkrétní kroky byly učiněny ve Vaší zemi pro provedení sociálních opatření stanovených ve směrnici o dočasné ochraně s cílem usnadnit přijímání uprchlíků z Ukrajiny, zejména pokud jde o ženy a děti?
- Jak podpořit začlenění uprchlíků, zejména žen, na trhu práce hostitelských členských států a ochranu sociálních práv uprchlíků?
- Jaké další iniciativy by mohly přispět k usnadnění sociální integrace nejzranitelnějších skupin uprchlíků?